

**Gminny Program
Wspierania Rodziny
na lata 2026-2028**

Skarżysko-Kamienna 2026

Spis treści

Wprowadzenie.....	3
Diagnoza sytuacji demograficznej i społecznej w Gminie Skarżysko-Kamienna	4
Organizacja systemu wsparcia rodziny w Gminie Skarżysko-Kamienna	15
Działania wspierające rodziny w ramach wybranych programów prowadzonych przez Gminę Skarżysko-Kamienna.....	20
Analiza SWOT	23
Cele Programu.....	25
Adresaci i realizatorzy Programu	36
Spodziewane rezultaty wynikające z realizacji Programu	36
Źródła finansowania	37
Sprawozdawczość z realizacji Programu	38
Podsumowanie.....	38

Wprowadzenie

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2026-2028 w Gminie Skarżysko-Kamienna, zwany dalej Programem powstał w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 176 pkt. 1 gminy zobligowane są do realizacji zadania, jakim jest opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny. Niniejszy Program kontynuację Programu wspierania rodziny realizowanego w Gminie Skarżysko-Kamienna w poprzednich latach. W dalszym ciągu szczególną troską otoczone będą rodziny z dziećmi borykające się z trudnościami w realizacji funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Rodziny te będą podlegać działaniom, których ramy definiuje ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ustawa ta szczególną rangę przypisała funkcji opiekuńczo – wychowawczej realizowanej w rodzinie. Doświadczenie trudności w tej sferze podlega specyficznym oddziaływaniom wspierającym i naprawczym. Realizowanie zadań na mocy ustawy zostało w znacznej mierze oparte na usługach asystentów rodziny.

Podstawowym założeniem Programu Wspierania Rodziny w Gminie Skarżysko-Kamienna na lata 2026-2028 jest rozwijanie funkcjonującego w Gminie systemu wspierania rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze, w celu przywrócenia im zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji rodziny, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Planowane w Programie działania w zależności od celów, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji danej rodziny, będą miały charakter profilaktyczny, interwencyjny i reintegracyjny.

Program zakłada zaangażowanie różnych instytucji w działania na rzecz skarżyskich rodzin, gdyż interdyscyplinarne podejście w pracy z rodziną zwiększa szansę na skuteczność podejmowanych działań.

Podstawę prawną do opracowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Skarżysko-Kamienna na lata 2026-2028, stanowią następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2025 poz. 49 ze zm.),
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2025 poz. 1214 ze zm.),

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 poz. 1673),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2023 poz. 2151 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2023 poz. 1939 ze zm.),
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. 2024 poz. 1829),
- ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych (Dz.U. 2026 poz. 165).

Na poziomie lokalnym Program jest zgodny z założeniami Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2022-2027, Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2028 dla Gminy Skarżysko-Kamienna, Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2023-2026 oraz Strategii Rozwoju Miasta Skarżysko-Kamienna na lata 2025-2035.

Diagnoza sytuacji demograficznej i społecznej w Gminie Skarżysko-Kamienna

Miasto Skarżysko-Kamienna jest zlokalizowane w północnej części województwa świętokrzyskiego. Według danych Wydziału Spraw Obywatelskich – Urzędu Miasta w Skarżysku-Kamiennej liczba mieszkańców w 2024 roku wyniosła 40 023 osoby, w tym 21 294 (53,2%) kobiety i 18 729 (46,8%) mężczyzn. W populacji mieszkańców Gminy Skarżysko-Kamienna przeważają kobiety, a liczba mieszkańców systematycznie maleje.

W ogólnej liczbie mieszkańców najliczniejszą grupę w latach 2022-2024 stanowiły osoby w wieku produkcyjnym, jednak ich liczba z roku na rok systematycznie maleje – w porównaniu do roku 2022 ich liczba spadła w roku 2024 o 1,19 %. Drugą kategorię, uwzględniając liczebność stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym, zauważalny jest coroczny wzrost powyższej liczby osób w ww. grupie. Osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły ostatnią kategorię, w której zaobserwować można coroczny spadek. Szczegółowe dane przedstawia Tabela 1.

Tabela 1 Liczba mieszkańców Skarżyska-Kamiennej w latach 2022-2024 według grup wiekowych i płci

	2022 rok	2023 rok	2024 rok
Mieszkańcy			
ogółem	41 477	40 809	40 023
Kobiety			
ogółem	22 018	21 671	21 294
wiek 0–17 lat	2 751	2 659	2 552
wiek 18–60 lat	10 804	10 551	10 269
wiek 60 +	8 463	8 461	8 473
Mężczyźni			
ogółem	19 459	19 138	18 729
wiek 0–17 lat	3 002	2 910	2 833
wiek 18–65 lat	12 528	12 168	11 769
wiek 65+	3 929	4 060	4 127

Źródło: Dane statystyczne Urząd Miasta w Skarżysku-Kamiennej - Wydział Spraw Obywatelskich

Dane dotyczące dzieci i młodzieży zamieszkującej w Skarżysku-Kamiennej w latach 2022-2024 pokazuje poniższa tabela.

Tabela 2 Liczba dzieci i młodzieży zamieszkującej w Gminie Skarżysko-Kamienna w latach 2022-2024

	2022 rok	2023 rok	2024 rok
0-2	662	599	512
3	298	236	220
4-5	602	592	528
6	321	311	303
7	309	317	312
8-12	1 717	1 641	1 601
13-15	1 178	1 178	1 132
16-17	666	695	777
18	319	356	307
OGÓLEM	6 072	5 925	5 692

Źródło: Dane statystyczne Urzędu Miasta w Skarżysku-Kamiennej Wydział Spraw Obywatelskich

Z danych w badanym okresie wynika, że na przestrzeni lat 2023-2024 odnotowano wzrost liczby urodzeń, przy jednoczesnym spadku liczby zgonów.

Tabela 3 Liczba urodzeń i liczba zgonów w Skarżysku-Kamiennej w latach 2022-2024

	2022 rok	2023 rok	2024 rok
Liczba urodzeń	685	585	703
Liczba zgonów	731	632	587
Przyrost naturalny	- 46 (ujemny)	- 47 (ujemny)	116 (dodatni)

Źródło: Dane statystyczne Urzędu Miasta w Skarżysku-Kamiennej Urząd Stanu Cywilnego

Rodzina pozostaje najważniejszym środowiskiem wychowawczym dla dziecka, jednak w ostatnich latach jej funkcjonowanie uległo znacznym zmianom pod wpływem dynamicznych przemian społecznych i gospodarczych. W Polsce zauważalny jest stopniowy zanik rodziny wielopokoleniowej. Uległ również przemianie tradycyjny podział obowiązków w małżeństwach – coraz częściej obydwójce partnerzy podejmują pracę zawodową, co niesie ze sobą trudności w zakresie sprawowania opieki nad dziećmi oraz łączenia życia rodzinnego z zawodowym. W Gminie Skarżysko-Kamienna w latach 2022-2024 zauważyć można spadek liczby nowo zawartych małżeństw. W roku 2022 i 2023 liczba rozwodów utrzymywała się na tym samym poziomie – 72, przy czym w roku 2023 wzrosła do 87 rozwodów. Szczegółowe dane zawiera tabela poniżej.

Tabela 4 Liczba zawartych małżeństw i liczba rozwodów w Skarżysku-Kamiennej w latach 2022-2024

	2022 rok	2023 rok	2024 rok
Liczba zawartych małżeństw	167	137	133
Liczba rozwodów	72	87	72

Źródło: Dane statystyczne Urzędu Miasta w Skarżysku-Kamiennej Urząd Stanu Cywilnego

Według stanu na 31 grudnia 2024 r. stopa bezrobocia dla powiatu wynosiła 14,2%, dla województwa wynosiła 7,5%.

W 2024 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Skarżysku-Kamiennej było zarejestrowanych 1 798 osób bezrobotnych, w 2023 roku liczba ta wynosiła 1 776, zaś w 2022 roku było zarejestrowanych 1 802 osoby bezrobotne. Powyższe dane przedstawia tabela poniżej.

Tabela 5 Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Skarżysku-Kamiennej oraz liczba bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym

	2022 rok	2023 rok	2024 rok
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych	1 802	1 776	1 798
Liczba bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym	7,72%	7,81%	8,27%

Zródło: Biuletyn Informacyjny Powiatowego Urzędu Pracy w Skarżysku – Kamiennej

W latach 2022-2024 obserwuje się spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej w Skarżysku-Kamiennej. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela 6 Liczba beneficjentów pomocy społecznej w Skarżysku-Kamiennej

	2022 rok	2023 rok	2024 rok
Liczba osób	1499	1438	1343
Liczba rodzin	984	968	925
Liczba rodzin z dziećmi	157	156	142
Liczba rodzin niepełnych	76	76	68

Zródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MOPS za lata 2022-2024

W 2024 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Skarżysku-Kamiennej udzielił 1343 osobom pomocy i wsparcia, co stanowiło 3,36% wszystkich mieszkańców Gminy. W ciągu ostatniego roku łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zmniejszyła się o 95 osób, co stanowi spadek o 6,6%. Powyższe może wskazywać na poprawę sytuacji materialnej mieszkańców lub potrzebę innego rodzaju wsparcia. Podkreślić jednak należy, że obowiązujące w pomocy społecznej kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń od lat jest bardzo niskie.

Powyższe dane pokazują również, że liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej nieznacznie, aczkolwiek z roku na rok systematycznie spada. Może to wynikać z poprawy sytuacji materialnej rodzin wychowujących dzieci, większej dostępności innych form pomocy prorodzinnej lub zmian w polityce socjalnej.

Ustawa o pomocy społecznej szczegółowo określa katalog powodów udzielania pomocy. Tabela poniżej stanowi ich zestawienie na przestrzeni ostatnich lat w odniesieniu do mieszkańców Gminy Skarżysko-Kamienna.

Tabela 7 Powody udzielania pomocy społecznej w Gminie Skarżysko-Kamienna

Powody udzielania pomocy		Liczba rodzin		
		2022 rok	2023 rok	2024 rok
Długotrwała lub ciężka choroba		529	513	501
Niepełnosprawność		433	431	402
Ubóstwo		434	425	391
Bezrobocie		344	335	322
Bezdomność		32	44	53
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego		37	34	37
w tym:	Rodziny niepełne	25	21	21
	Rodziny wielodzietne	3	7	10
Alkoholizm		9	9	9
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego		2	8	4
Narkomania		1	1	3
Przemoc domowa		2	3	3
Zdarzenie losowe		7	5	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MOPS

Analiza powyższych danych wskazuje, że najczęstsze przyczyny udzielenia wsparcia to długotrwała choroba, niepełnosprawność oraz ubóstwo. Liczba rodzin potrzebujących pomocy ze względu na ubóstwo spadła o 9,9%, z 434 w 2022 roku do 391 w 2024 roku, co może świadczyć o poprawie sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych. Nasilił się natomiast problem bezdomności; liczba osób w kryzysie bezdomności wzrosła o 65,6% w analizowanym okresie, co może wskazywać na rosnącą potrzebę wsparcia mieszkaniowego i programów reintegracyjnych.

Z perspektywy Programu, szczególnie istotne są dane dotyczące bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, gdyż warunkują podjęcie działań pomocowych w kierunku przywrócenia rodzicom zdolności do radzenia sobie z trudnościami.

Zgodnie z art. 11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w przypadku gdy Centrum Usług Społecznych poweźmie informację o rodzinie przeżywającej

trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy i dokonuje analizy sytuacji rodziny. Jeżeli z analizy wynika konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występuje do kierownika Centrum z wnioskiem o przydzielenie tej formy wsparcia. Po otrzymaniu wniosku, kierownik Centrum przydziela rodzinie asystenta rodziny.

Tabela 8 Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny

	Liczba rodzin		
	2022 rok	2023 rok	2024 rok
Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny	50	56	75
Rodziny zobowiązane przez Sąd do współpracy z asystentem rodziny	13	10	15

Zródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MOPS za lata 2022-2024

Jak wynika z powyższej tabeli utrzymuje się tendencja wzrostowa liczby rodzin objętych usługą asystenta rodziny. Porównując rok 2022 z rokiem 2024 odnotowano wzrost liczby rodzin objętych wsparciem asystenta o 50%. Można spodziewać się dalszego wzrostu zapotrzebowania na tego rodzaju pomoc. Tym bardziej, że od kilku lat utrzymuje się na dość wysokim poziomie potrzeba objęcia rodzin wsparciem asystenta rodziny ze względu na postanowienie sądu.

Zgodnie z art. 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań asystenta rodziny należy m.in. opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, udzielenie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, udzielenie pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, wychowawczych, psychologicznych, udzielenie wsparcia dzieciom czy podejmowanie działań interwencyjnych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin.

Wskazać należy, że wśród rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, zdarzają się również takie, gdzie negatywna postawa rodziców, brak chęci współpracy z asystentem rodziny oraz brak motywacji do podejmowania działań w celu poprawy sytuacji w rodzinie, uniemożliwiają realizację planu pomocy oraz działań wspierających przez asystenta. Brak współpracy ze strony rodziców stanowi dominującą przesłankę zakończenia pracy asystenta rodziny.

Przesłanki zakończenia pracy asystenta rodziny w latach 2022-2024 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9 Przesłanki zakończenia pracy asystenta z rodziną

	Liczba rodzin		
	2022 rok	2023 rok	2024 rok
Brak współpracy	6	7	12
Osiągnięcie celów	8	3	3
Brak efektów	1	2	3
Ogółem	15	12	18

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MOPS za lata 2022-2024

W sytuacji braku współpracy ze strony rodziców z asystentem rodziny oraz rażących zaniedbań godzących w dobro dziecka, właściwe instytucje mają obowiązek interweniowania w imię nadrzędnego priorytetu ochrony dobra dziecka, w tym spoczywa na nich obowiązek informowania sądu rodzinnego o trudnej sytuacji dzieci w rodzinie, a w przypadku występowania jakiejś formy krzywdzenia dziecka również obowiązek zawiadomienia prokuratury/policji.

Jednym ze szczególnych rodzajów środków ochrony małoletnich, są wprowadzone Zarządzeniem Nr 17/2024 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skarżysku-Kamiennej z dnia 10.04.2024 r. Standardy Ochrony Małoletnich w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Skarżysku-Kamiennej, które obowiązują w Centrum Usług Społecznych i zawierają zasady i procedury postępowania w sytuacji podejrzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego, w tym obowiązek zgłaszania tego faktu zgodnie z obowiązującymi procedurami.

Jeżeli rodzina nie wywiązuje się należycie wobec dziecka z pełnienia zadań opiekuńczych i wychowawczych, a udzielone jej wsparcie nie skutkuje poprawą sytuacji, wówczas dziecko może zostać umieszczone postanowieniem sądu rodzinnego w pieczy zastępczej (rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub w instytucjonalnej pieczy zastępczej). Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej co do zasady jest możliwe wówczas, jeżeli wcześniej zastosowane inne środki (przewidziane w art. 109§2 pkt 1 – 4 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy) oraz formy pomocy rodzicom dziecka, o których mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, nie doprowadziły do usunięcia stanu zagrożenia dobra dziecka.

Celem postanowień wydanych przez sąd na podstawie art. 109 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego jest ochrona zagrożonego dobra dziecka. Wydanie postanowień jest konieczne w przypadku niewłaściwego wykonywania władzy rodzicielskiej.

Poniższa tabela przedstawia liczbę dzieci z terenu Gminy Skarżysko-Kamienna umieszczonych na podstawie postanowienia sądu rodzinnego w pieczy zastępczej w latach 2022-2024.

Tabela 10 Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej

	2022 rok	2023 rok	2024 rok
Ogółem	119	130	133
w tym:			
Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych	92	102	102
Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	27	28	31

Zródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MOPS za lata 2022-2024

Główną przyczyną rozdzielenia dziecka z rodziną i umieszczenia go w pieczy zastępczej są występujące w rodzinie negatywne zjawiska społeczne, w tym zwłaszcza wystąpienie uzależnień. Biorąc pod uwagę powyższe nadal kluczowym wyzwaniem dla jednostek, instytucji, organizacji pozarządowych wspierających rodziny jest zapewnianie osobom uzależnionym i ich rodzinom dostępu do specjalistycznych form wsparcia, działań profilaktycznych dla osób dotkniętych problemem uzależnień.

Kolejną przyczyną z powodu której dziecko trafiało do pieczy zastępczej była bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, z której to przyczyny corocznie wzrasta liczba umieszczanych dzieci.

Wśród przyczyn umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej pojawiły się również: pólsieroctwo, przemoc domowa, pobyt za granicą, a także długotrwała choroba lub niepełnosprawność jednego z rodziców. Wspomniane powody i ich skalę obrazuje poniższa tabela.

Tabela 11 Główne powody umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej

Powód umieszczenia	Liczba dzieci		
	2022 rok	2023 rok	2024 rok
Uzależnienie	69	71	68
Bezradność rodziców opiekuńczo-wychowawcza	16	19	21
Pólsieroctwo	7	7	8
Przemoc	7	5	9
Długotrwała choroba jednego z rodziców	1	2	1
Niepełnosprawność jednego z rodziców	1	1	0

Pobyt za granicą	3	2	2
sieroctwo	1	0	0
inne	23	22	21

Zródło: dane uzyskane z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Skarżysku-Kamiennej

Rodzina stanowi podstawowe środowisko wychowawcze. Z punktu widzenia Programu priorytetem jest wsparcie funkcjonowania rodziny jako całości, zredukowanie dysfunkcyjności rodziny, która mogłaby doprowadzić do konieczności odseparowania dzieci od ich rodziny i objęcia opieką w pieczy zastępczej. W sytuacji czasowego umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej – doprowadzenie do sytuacji, w której możliwy stanie się powrót do rodziny biologicznej. Doświadczenia z realizacji Programu Wspierania Rodziny wskazują na zbyt małą ilość rodzin zastępczych, które mogłyby czasowo przejąć opiekę nad dzieckiem. Dzieci trafiają do instytucjonalnej pieczy zastępczej, co z punktu widzenia dobra dziecka jest środkiem ostatecznym, stosowanym wtedy, gdy inne formy wsparcia zawiodły.

Umieszczenie dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej generuje wyższe koszty związane z odpłatnością. Głównym czynnikiem powodującym wzrost odpłatności za pobyt dziecka w pieczy zastępczej jest postępująca waloryzacja oraz zwiększająca się liczba dzieci, za których odpłatność ze strony Gminy wynosi 50%. Udział Gminy we współfinansowaniu pobytu dzieci w pieczy zastępczej w zależności od czasu umieszczenia dziecka w pieczy stopniowo wzrasta. W pierwszym roku pobytu dziecka jest to 10%, w drugim 30%, a w trzecim i kolejnych 50% (zgodnie z art. 191 ust 9 i 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

Zgodnie z art. 191 ust 7 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej od lutego 2023 r. Gmina partycypuje w kosztach objęcia rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Do kosztów tych zalicza się wynagrodzenie wraz z pochodnymi, odpis na ZFŚS, koszty z tytułu delegacji służbowych, koszty szkoleń, w tym koszty podnoszenia kwalifikacji, koszty badań lekarskich, koszty wyjazdów służbowych do rodzin zastępczych. Koszty te PCPR ustala każdorazowo po zakończeniu danego miesiąca proporcjonalnie do liczby dzieci objętych opieką koordynatora w danym miesiącu i procentowo w zależności od długości pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Za 2024 rok koszty gminy z tytułu objęcia rodzin zastępczych lub rodzinnego domu dziecka opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wyniosły **142 453,19 zł**.

W latach 2022-2024 znacząco wzrosła odpłatność za dzieci umieszczone w pieczy zastępczej. Zestawienie tendencji wzrostowej odpłatności prezentuje poniższa tabela.

Tabela 12 Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej

	2022 rok	2023 rok	2024 rok
Kwota świadczeń	1 085 208,24 zł	1 025 102,92 zł	1 730 518,46 zł
w tym:			
Rodziny zastępcze	396 594,48 zł	370 712,46 zł	835 072,84 zł
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	688 613,76 zł	834 390,46 zł	895 445,62 zł

Zródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MOPS za lata 2022-2024

Rodziny, które wykazują trudności w wypełnianiu swych funkcji obejmowane były przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej pomocą w formie świadczeń finansowych, usługowych, rzeczowych, a także pomocą socjalną, specjalistycznym poradnictwem i wsparciem asystenta rodziny. Dezorganizacja rodziny powoduje, że staje się ona niewydolna wychowawczo, a tym samym wymaga stałego monitorowania i świadczenia komplementarnego wsparcia ze strony przedstawicieli różnych grup zawodowych, działających na rzecz rodziny i dziecka. Taką możliwość daje stworzenie lokalnego systemu wspierania rodziny, którego fundamentalnym założeniem jest przekonanie, że naturalnym i koniecznym środowiskiem wychowania dziecka jest rodzina. Lokalny system wspierania rodziny powinien być nastawiony na pomoc w rozwiązywaniu życiowych problemów oraz przywrócenie prawidłowego funkcjonowania, a gdy już nastąpi rozpad więzi rodzinnych i zaistnieją okoliczności zmuszające do rozłączenia rodziny i umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, na motywowanie rodziców do zmiany oraz stworzenia warunków sprzyjających powrotowi dziecka do rodziny.

Wystąpienie przemocy domowej w środowisku rodzinnym w szczególności, w którym znajduje się dziecko może być także jedną z przyczyn wystąpienia objawów nieprawidłowego funkcjonowania systemu rodzinnego, bądź jego rozpadu. Przemoc ze strony rodziców w okresie dzieciństwa, zarówno fizyczna, jak i psychiczna, oraz związane z nią traumy i cierpienie, mają bardzo negatywny wpływ na kształtowanie osobowości dziecka. Takie sytuacje mogą mieć niekorzystny wpływ na funkcjonowanie osoby w dorosłym życiu. Zauważalne jest zwiększone ryzyko uzależnień, sięganie po alkohol czy substancje psychoaktywne. Co więcej, dorośli, którzy w dzieciństwie byli ofiarami przemocy, często powielają te wzorce, przejawiając skłonność do stosowania przemocy wobec własnych dzieci. Zadania gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej określa ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Niesienie pomocy oraz praca z rodzinami, w których występuje problem przemocy w Centrum Usług Społecznych w Skarżysku-Kamiennej należy między innymi do zadań pracowników socjalnych z Zespołu Pracy Socjalnej

ds. przeciwdziałania przemocy domowej. Poniższe dane zawarte w tabeli obrazują skalę zjawiska w Gminie Skarżysko-Kamienna.

Tabela 13 Skala zjawiska przemocy domowej w Gminie Skarżysko-Kamienna

	2022 rok	2023 rok	2024 rok
Liczba Niebieskich Kart, które wpłynęły do Przewodniczącego ZI w danym roku	97	123	152
Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty	163	186	203
W tym ze względu na problem przemocy psychicznej	58	112	118
W tym ze względu na problem przemocy fizycznej	105	72	81
Osoby doświadczające przemocy domowej			
kobiety	136	144	150
mężczyźni	20	26	34
dzieci	19	47	91
Osoby stosujące przemoc domową			
kobiety	27	39	43
mężczyźni	143	158	175
Zakończone procedury			
Ustanie przemocy	76	103	128
Uznanie braku zasadności prowadzenia procedury w rodzinie	5	26	42

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MOPS za lata 2022-2024

W zestawieniu lat zauważyć można, iż przemoc to niewątpliwie istotny problem występujący w Gminie Skarżysko-Kamienna. Z powyższych danych wynika, iż liczba formularzy „Niebieskie Karty”, które wpłynęły do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego na przestrzeni wskazanych lat sukcesywnie wzrasta co może być wynikiem rosnącej świadomości społecznej na temat tego zjawiska, a także efektywności działań informacyjnych o dostępnych formach specjalistycznej pomocy oferowanej w ramach gminnego systemu przeciwdziałania przemocy. Niemalże corocznie na tym samym poziomie kształtuje się wzrost liczby zakończeń procedur „Niebieskie Karty” z uwagi na ustanie przemocy w rodzinie.

Ze wzrostem liczby „Niebieskich Kart”, rośnie liczba rodzin objętych procedurą. Zauważalną zmianą w badanym okresie jest zmiana przyczyny działań w stosunku do rodzin objętych procedurą NK: z problemu przemocy fizycznej na psychiczną. Dokonując porównania lat 2022-2024 można wnioskować, że w przeważającej mierze osobami stosującymi przemoc

są mężczyźni, a doznającymi przemocy kobiety i dzieci. Niepokojący jest znaczny wzrost liczby dzieci - wśród osób doświadczających przemocy domowej. Na wysokim poziomie, z widocznym corocznym wzrostem plasuje się grupa kobiet.

Organizacja systemu wsparcia rodziny w Gminie Skarżysko-Kamienna

Główną instytucją, świadczącą w Gminie pomoc i wsparcie rodzinom, w tym dzieciom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej jest Centrum Usług Społecznych (przekształcenie MOPS w CUS nastąpiło na mocy Uchwały nr XV/164/2025 Rady Miasta Skarżyska-Kamiennej z dnia 19.05.2025 r. w sprawie utworzenia jednostki budżetowej pod nazwą Centrum Usług Społecznych w Skarżysku-Kamiennej poprzez przekształcenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skarżysku-Kamiennej oraz nadanie jej statutu).

Centrum jest bezpośrednim realizatorem zadań własnych Gminy o charakterze obowiązkowym oraz zadań zleconych Gminie przez administrację rządową określonych w przepisach, przede wszystkim w ustawie o pomocy społecznej. CUS zobowiązany jest także do realizacji zadań z zakresu świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy domowej oraz dostarczaniu nowych usług społecznych.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2026-2028 będzie służył realizacji gminnej polityki rodzinnej. W Gminie Skarżysko-Kamienna funkcjonują różnorodne instytucje i organizacje realizujące zadania na rzecz rodziny i dziecka. Stanowią one swoistą sieć wsparcia instytucjonalnego i interdyscyplinarnego dla rodzin. Skarżysko-Kamienna posiada ofertę kulturalną, sportową i edukacyjną, pozwalającą na spędzaniu czasu wolnego w sposób atrakcyjny przez różnych odbiorców.

Realizowanie zadań w zakresie wspierania rodziny możliwe jest przy wykorzystaniu dostępnych zasobów miasta, m.in.:

L.p.	Instytucja	Zadania:
1.	Centrum Usług Społecznych	Zaspokajanie potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych oraz indywidualnych jej mieszkańców o specjalnych potrzebach zwłaszcza w zakresie integracji, reintegracji, pomocy społecznej oraz polityki prorodzinnej, zwłaszcza: <ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie postępowań w sprawach świadczeń pieniężnych i niepieniężnych, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, - prowadzenie postępowań w sprawach świadczeń rodzinnych, zgodnie z ustawą o świadczeniach rodzinnych,

		<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie postępowań w oparciu o ustawę o dodatkach mieszkaniowych, - prowadzenie pracy z rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych poprzez wsparcie asystenta rodziny, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, - realizowanie zadań w obszarze bezdomności, - realizacja zadań z rodzinami z problemem przemocy domowej, wynikających z ustawy o przemoc domowej oraz prowadzenie procedury „Niebieskie Karty”, - organizowanie i realizacja teleopieki, usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, usług sąsiedzkich, opieki wytchnieniowej, asystentury dla osób z niepełnosprawnościami, - prowadzenie postępowań w sprawach dotyczących kierowania i ustalania odpłatności za pobyt w domach pomocy społecznej, - organizowanie społeczności lokalnej, - koordynowanie usług społecznych udzielanych w ramach indywidualnych planów usług społecznych, - współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi w ramach realizowanych usług społecznych;
2.	Zespół Interdyscyplinarny	<ul style="list-style-type: none"> - diagnozowanie problemu przemocy domowej, - prowadzenie działań edukacyjnych, profilaktycznych i informacyjnych, - powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i ich monitorowanie, - podejmowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową, - kierowanie osób stosujących przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową oraz monitorowanie uczestnictwa tych osób w programie, - monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;
3.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych skierowanych do dzieci, młodzieży i dorosłych, dotyczących profilaktyki uzależnień i zdrowego stylu życia, - organizowanie i wspieranie pozalekcyjnych zajęć sportowych, które stanowią element programu profilaktycznego, - udzielanie pomocy psychologicznej i socjoterapeutycznej dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym, - wspieranie działań placówek oświatowych i środowiskowych w zakresie profilaktyki i pomocy osobom uzależnionym, - wydawanie opinii w sprawie lokalizacji punktów sprzedaży alkoholu, - kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż alkoholu,

		<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie dokumentacji spraw osób nadużywających alkoholu, - prowadzenie dokumentacji spraw osób nadużywających alkoholu, - przygotowywanie wezwań do stawiennictwa na komisję oraz wniosków do sądu o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego, - opracowywanie i realizacja gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych;
4.	Gminne publiczne placówki oświatowe	<ul style="list-style-type: none"> - realizacja zadań wychowawczych, dydaktycznych i opiekuńczych wynikających z przepisów prawa oświatowego, - rozpoznawanie i wspieranie indywidualnych potrzeb uczniów i ich rodzin, w tym objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną, - prowadzenie działań profilaktycznych i wychowawczych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, agresji i przemocy, - współpraca z rodzicami, instytucjami pomocowymi i organizacjami pozarządowymi w celu wspierania rozwoju uczniów, - organizowanie form spędzania czasu wolnego, kół zainteresowań, zajęć sportowych i kulturalnych, - uczestnictwo w miejskich programach profilaktycznych i edukacyjnych;
5.	Miejskie Centrum Sportu i Rekreacji	<ul style="list-style-type: none"> - utrzymanie i rozwój infrastruktury sportowej, - upowszechnianie kultury fizycznej i sportu wśród dzieci, młodzieży i dorosłych, - współpraca w dziedzinie kultury fizycznej z innymi jednostkami i organizacjami, - udostępnianie obiektów sportowych klubom sportowym działającym na terenie Skarżyska-Kamiennej, - organizowanie imprez sportowo – rekreacyjnych i kulturalnych;
6.	Miejskie Centrum Kultury	<ul style="list-style-type: none"> - organizacja różnorodnych wydarzeń kulturalnych i artystycznych, takich jak: konkursy, warsztaty, spektakle, odczyty, festyny, jarmarki, kiermasze, aukcje, bale, zabawy, - rozpoznawanie, pobudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych społeczności miasta i regionu, - tworzenie warunków do rozwoju ruchu artystycznego oraz rozwijanie zainteresowania wiedzą i sztuką, - działalność instruktazowo – metodyczna, - prowadzenie działalności wydawniczej i promocyjnej, - wspieranie społecznych i instytucjonalnych inicjatyw kulturalnych, w tym wspieranie lokalnych grup twórczych, - prowadzenie współpracy kulturalnej z ośrodkami kulturalnymi w kraju i za granicą, - realizacja usług nagłośnienia i oświetlenia na potrzeby imprez artystycznych, sportowych, konferencji i spotkań okolicznościowych,

		<ul style="list-style-type: none"> - udostępnianie sprzętu technicznego, takiego jak: rekwizyty, ekrany wystawowe na potrzeby wydarzeń kulturalnych, - prowadzenie kina „Centrum”;
7.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> - tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka oraz prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia tych funkcji, - przyznawanie świadczeń na utrzymanie dzieci w pieczy zastępczej, - wsparcie funkcjonujących rodzin zastępczych, - propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego, - rehabilitacja osób z niepełnosprawnościami, - udzielanie dofinansowań ze środków PFRON w ramach programów skierowanych do osób z niepełnosprawnościami, - wydawanie decyzji kierujących w celu umieszczenia w domu pomocy społecznej, - wspieranie wychowanków opuszczających pieczę zastępczą, - prowadzenie Punktu Interwencji Kryzysowej – udzielanie specjalistycznego poradnictwa, - opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc, wspieranie osób doznających przemocy domowej, działania profilaktyczne;
8.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	<ul style="list-style-type: none"> - diagnozowanie dzieci i młodzieży, - udzielanie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom bezpośredniej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, - realizowanie zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję przedszkola, szkoły i placówki, w tym wspieranie nauczycieli w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych, - organizowanie i prowadzenie wspomaganie przedszkoli, szkół i placówek w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych;
9.	Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności	<ul style="list-style-type: none"> - przyznawanie orzeczeń o niepełnosprawności dla dzieci do 16 roku życia oraz orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dla osób powyżej 16 roku życia, - wyrabianie legitymacji dla osób z niepełnosprawnościami na podstawie wydanych orzeczeń, - przyznawanie kart parkingowych dla osób z niepełnosprawnościami lub placówek, - udzielanie informacji na temat ulg i uprawnień wynikających z posiadania orzeczenia o niepełnosprawności;
10.	Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznawanie spraw z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego (z wyłączeniem rozwodów i separacji), np.: sprawy o alimenty, pozbawienie, zawieszenie, ograniczenie władzy rodzicielskiej i jej przywrócenie, demoralizację i czyny karalne nieletnich,

		<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznawanie spraw związanych z leczeniem odwykowym osób uzależnionych od alkoholu, substancji odurzających lub innych środków, - rozpoznawanie spraw związanych z ochroną zdrowia psychicznego, - prowadzenie mediacji w sprawach rodzinnych, nieletnich;
11.	Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna	<ul style="list-style-type: none"> - gromadzenie zbiorów – książek, czasopism, zbiorów specjalnych, w tym audiowizualnych oraz zasobów elektronicznych, - upowszechnianie czytelnictwa oraz działalność kulturalno-oświatowa i edukacyjna, w ramach której organizowane są imprezy stacjonarne o charakterze literackim, środowiskowym i okolicznościowym, m.in.: spektakle dla dzieci, konkursy, spotkania autorskie, wernisaże, wystawy, okolicznościowe zajęcia dla dzieci i dorosłych, prelekcje i gry miejskie, dyskusje w klubach tematycznych, np. Dyskusyjnym Klubie Książki, tworzenie i prowadzenie zróżnicowanej oferty pracy kierowanej do różnych grup użytkowników, w tym czytelników specjalnej troski;
12.	Komenda Powiatowa Policji	<ul style="list-style-type: none"> - ochrona bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymanie bezpieczeństwa i porządku publicznego w ruchu drogowym, na wodach i terenach przywodnych, - prowadzenie działań w zakresie profilaktyki społecznej w celu zwalczania demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz patologii społecznych, - realizacja i organizacja programów i akcji prewencyjnych na rzecz poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego, - wykonywanie czynności operacyjno-rozpoznawczych, dochodzeniowo - śledczych oraz karno-administracyjnych w celu ścigania sprawców przestępstw i wykroczeń, - wykonywanie czynności związanych z poszukiwaniem osób i rzeczy oraz identyfikacja zwłok, - doprowadzenie osób do zakładów karnych, sądów, prokuratury, jednostek Policji, - współpraca z innymi jednostkami Policji, prokuraturą, sądami oraz innymi podmiotami poza policyjnymi;
13.	Organizacje pozarządowe	<ul style="list-style-type: none"> - aktywizacja społeczności lokalnej, wzrost kapitału społecznego; - umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie, w tym przestrzeń publiczną, wspólnotę lokalną oraz jej tradycje; - zwiększenie udziału mieszkańców w rozwiązywaniu lokalnych problemów; - wprowadzenie nowatorskich działań na rzecz mieszkańców, wdrażanie innowacji społecznych; - tworzenie warunków do wzmacniania potencjału sektora pozarządowego.

Działania wspierające rodziny w ramach wybranych programów prowadzonych przez Gminę Skarżysko-Kamienna.

Fundamentalnym założeniem dla instytucji, organizacji realizujących Programy na rzecz rodziny jest stworzenie takiego komplementarnego systemu wsparcia, który wpłynie na zdolność rodzin do prawidłowego wypełniania przypisanych im ról, funkcji a tym samym stworzenie warunków do prawidłowego rozwoju dziecka.

Realizowane w Gminie programy, projekty mają za zadanie skutecznie wspierać rodziny w radzeniu sobie z pojawiającymi się trudnościami.

Biorąc pod uwagę rosnące i wciąż zmieniające się potrzeby społeczne mieszkańców Skarżyska-Kamiennej, związane ze wzrostem liczby osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu: seniorów, osób z niepełnosprawnościami, a także rodzin i dzieci, które zmagają się z różnymi problemami, z początkiem 2025 roku rozpoczął się proces przekształcania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w **Centrum Usług Społecznych**. Od połowy roku 2025 roku rozpoczęto wdrażanie pierwszych usług społecznych. W ramach projektu planowane są następujące formy wsparcia m.in.:

1. **Specjalistyczne usługi opiekuńcze** – obejmujące fizjoterapię, rehabilitację oraz usługi pielęgniarstwa.
2. **„Taksówka społeczna”** – wsparcie transportowe dla seniorów i osób mających trudności z poruszaniem się.
3. **Usługi porządkowo-remontowe** – skierowane do samotnych osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.
4. **Rehabilitacja dla kobiet po mastektomii** – w tym drenaż limfatyczny.
5. **Wsparcie rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi** – indywidualne terapie sensoryczne, pedagogiczne, biofeedback oraz grupowe treningi umiejętności społecznych.
6. **Badania przesiewowe dla dzieci** – obejmujące diagnozę wad postawy i wzroku.
7. **Organizacja opieki dla dzieci w czasie ferii i wakacji** – z uwzględnieniem profilaktyki zagrożeń.
8. **Miejsca integracji mieszkańców** – przestrzenie sprzyjające budowaniu więzi społecznych.

Elementem polityki prorodzinnej Gminy Skarżyska-Kamiennej jest **„Skarżyska Karta Dużej Rodziny”**. Karta oferuje zniżki rodzinom zameldowanym na stałe lub czasowo na okres minimum 3 miesiące w Gminie Skarżysko-Kamienna, posiadającym co najmniej troje dzieci

w wieku do 18 roku życia (w przypadku kontynuowania nauki w systemie stacjonarnym do 26 roku życia) i obejmuje swoim zasięgiem obszar Gminy Skarżysko-Kamienna.

Skarżyska Karta Dużej Rodziny daje zniżki na komunikację miejską, w tym na autobusy MKS w Skarżysku-Kamiennej (bilet za 1 zł). Karta ta stanowi również część ogólnopolskiego systemu Karty Dużej Rodziny (KDR), oferując dostęp do szerokiego wachlarza zniżek w różnych sektorach, takich jak jedzenie, odzież, kosmetyki, książki, paliwo, a także niższe koszty usług telekomunikacyjnych czy bankowych. W Skarżysku-Kamiennej można korzystać ze zniżek w obszarach związanych z codziennym życiem, wyposażeniem mieszkania i usługami.

Wieloletni program rządowy „Posilek w szkole i w domu” na lata 2024-2028, który jest Programem wspierania finansowego gmin w zakresie realizacji zadań własnych o charakterze obowiązkowym określonych w art. 17 ust. 1 pkt 3 i 14 ustawy o pomocy społecznej. Głównym założeniem Programu jest zapewnienie pomocy w formie posiłku, świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych lub świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności wszystkim osobom jej potrzebującym, w szczególności dzieciom, uczniom i młodzieży, osobom dorosłym, zwłaszcza osobom starszym, chorym lub niepełnosprawnym i samotnym. Program jest elementem polityki społecznej gminy, który ma na celu:

- poprawę poziomu życia rodzin o niskich dochodach;
- poprawę stanu zdrowia dzieci i młodzieży;
- kształtowanie właściwych nawyków żywieniowych.

Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym możliwości zjedzenia gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej.

Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego. Celem Programu jest wsparcie osób i rodzin najbardziej potrzebujących. Pomoc realizowana jest poprzez przekazywanie nieodpłatnych paczek żywnościowych lub posiłków.

Program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” ma na celu zapewnienie wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności w miejscu zamieszkania, zwiększenie możliwości zaspokajania potrzeb oraz włączenie osoby z niepełnosprawnością w życie społeczne poprzez wspólne uczestnictwo wraz z asystentem w wydarzeniach społecznych, kulturalnych, rozrywkowych lub sportowych. Program skierowany jest do dzieci od ukończenia 2 roku życia do ukończenia 16 roku życia, posiadającym orzeczenie o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem w pkt 7 i 8 w orzeczeniu o niepełnosprawności – konieczności stałej

lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji oraz osób z niepełnosprawnością posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie równoznaczne do ww., zgodnie z art. 5 i art. 62 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Program „Opieka wytchnieniowa” ma na celu wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi od ukończenia 2 roku życia do ukończenia 16 roku życia posiadającymi orzeczenie o niepełnosprawności lub osobami niepełnosprawnymi posiadającymi: orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem wymienionym w lit. a, zgodnie z art. 5 i art. 62 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych poprzez umożliwienie uzyskania doraźnej, czasowej pomocy w formie usługi opieki wytchnieniowej, tj. odciążenie od codziennych obowiązków łączących się ze sprawowaniem opieki nad osobą z niepełnosprawnością przez zapewnienie czasowego zastępstwa w tym zakresie. Dzięki temu wsparciu, osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki nad osobą z niepełnosprawnością dysponować będą czasem, który mogą przeznaczyć na odpoczynek, regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw życiowych. Usługi opieki wytchnieniowej mogą służyć również okresowemu zabezpieczeniu potrzeb osoby z niepełnosprawnością w sytuacji, gdy członkowie rodzin lub opiekunowie z różnych powodów nie będą mogli wykonywać swoich obowiązków.

Analiza SWOT

Analiza SWOT (ang. Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) jest to narzędzie badawcze, kompleksowo określające mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia, niezbędne do zdiagnozowania obecnej sytuacji oraz prognozowanych skutków. Stanowi ono formę uporządkowania informacji na temat analizowanego obszaru oraz dokonania wnikliwej oceny własnych zasobów i możliwości, a także identyfikację potencjalnych zagrożeń i problemów. Dostrzeżenie możliwości jakie stwarza otoczenie, a także potencjalnych zagrożeń pozwala na takie ukierunkowanie działań, które będą pomocne w uniknięciu bądź optymalnym złagodzeniu skutków.

Tabela 14 Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • aktywna współpraca instytucji wspierających rodzinę, • funkcjonowanie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, • wysoko wykwalifikowana kadra Centrum Usług Społecznych i profesjonalne przygotowanie do pracy z rodzinami wymagającymi wsparcia, • pomoc rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej poprzez współpracę z asystentem rodziny • dostępność pomocy psychologicznej, socjalnej, prawnej, • funkcjonowanie na terenie gminy Karty Dużej Rodziny, • szeroka działalność Centrum Usług Społecznych świadczącego wsparcie finansowe i socjalne na rzecz rodzin przeżywających trudności, • środki pozabudżetowe pozwalające na realizację programów wspierających rodziny borykające się z problemami zdrowotnymi, niepełnosprawnościami lub mające problemy w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, • realizacja rządowego Programu „Posiłek w szkole i w domu” w ramach którego finansowane jest dożywianie dzieci w szkołach i przedszkolach, • wypracowany system współpracy międzyinstytucjonalnej w związku z działaniami Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania 	<ul style="list-style-type: none"> • niska motywacja ze strony rodzin do współpracy w zakresie rozwiązywania problemów, • niechęć rodzin do nawiązywania współpracy z placówkami, instytucjami pomocowymi, • niska świadomość rodziców dotycząca kwestii edukacyjnych, wychowawczych, • zjawisko wyuczonej bezradności w przezwyciężaniu problemów z wykorzystaniem własnych zasobów i możliwości, • wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do pozostałych grup społecznych, • niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych, • duże obciążenie kadry terapeutycznej, niewystarczająca liczba lekarzy np. psychiatrów dziecięcych, • niewystarczająca liczba usług wsparcia kierowanych do osób dorosłych i dzieci z niepełnosprawnością, • uzależnienie rodzin od pomocy społecznej - bierne korzystanie z oferowanych form pomocy bez aktywnej współpracy, • brak mieszkań treningowych i wspomaganych, • niewystarczające wsparcie w rozwiązywaniu problemów rodzin zastępczych. Trudności w zapewnieniu dzieciom opieki w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach, • niewystarczająca liczba miejsc bezpiecznego pobytu dla dzieci i młodzieży w czasie wolnym,

<p>przemocy domowej oraz grup diagnostyczno-pomocowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • upowszechnianie pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny. Aktywne włączanie się w akcje i kampanie na rzecz rodziny, • dobrze rozwinięta baza instytucji oświatowych, kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych realizujących zajęcia pozaszkolne dla dzieci i młodzieży. 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca liczba wydarzeń rozrywkowo-rekreacyjnych i wydarzeń promujących zdrowy styl życia oraz niewystarczająca liczba zajęć sportowych dla rodzin.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • gotowość do współpracy władz samorządowych, służb, instytucji organizacji pozarządowych na rzecz wsparcia rodziny, • możliwość korzystania z programów, projektów współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych, • możliwość oraz gotowość do podnoszenia kwalifikacji przez pracowników instytucji zaangażowanych w działania pomocowe na rzecz rodzin, • funkcjonowanie w strukturze Ośrodka Zespołu, który realizuje pracę na rzecz rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej, uzależnieniami, prowadzi procedurę Niebieskie Karty, • wzrost świadomości oraz zmiana mentalności społecznej w kwestii postrzegania rodzin dysfunkcyjnych, • rozwój oferty kulturalno-rozrywkowej, sportowej dla rodzin dającej możliwość bezpiecznego zagospodarowania czasu wolnego, • edukacja społeczna skierowana do rodziców, mająca na celu rozwój ich umiejętności społecznych i wychowawczych, • działalność placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży. 	<ul style="list-style-type: none"> • niekorzystne wzorce zachowania płynące z mediów społecznościowych, nieznamość zarówno przez rodziców jak i dzieci zasad bezpiecznego korzystania z social mediów, • wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży, • rosnąca liczba rodzin niepełnych, wieloprotblemowych, • bezradność rodzin w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych, • rosnący brak dbałości o zachowanie pozytywnych więzi rodzinnych, słabnące relacje między członkami rodziny, • trudności ze wczesną diagnozą rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, • przerzucanie odpowiedzialności za wychowanie dzieci na inne podmioty, instytucje, • wzrastająca liczba dzieci i młodzieży w kryzysie zdrowia psychicznego, • migracje zarobkowe, eurosieroctwo, • migracje ludzi młodych, wykształconych do większych miast i za granicę, • starzenie się społeczeństwa • bierna postawa rodzin, trudności w rekrutacji do udziału w realizowanych projektach, • rosnąca tolerancja na istnienie zjawisk patologicznych (alkoholizm, przemoc), • brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, odrzucanie autorytetu szkoły/nauczyciela, • ograniczone środki finansowe na realizację założonych programów.

Źródło: opracowanie własne

Cele Programu

Strategiczny dokument jakim jest Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2026-2028 określa działania i zasoby gminy na rzecz wsparcia rodzin w trudnej sytuacji. Celem jest poprawa życia rodzin w zakresie wychowania, opieki, edukacji, zdrowia, a także w zakresie społecznym i ekonomicznym. Priorytetowym celem jest wsparcie rodzin w prawidłowym funkcjonowaniu, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin zagrożonych lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Istotne w prowadzeniu wsparcia dla rodzin jest utrzymanie systemu rodzinnego w całości, przy kierowaniu się nadrzędną zasadą dobra dziecka. W związku z tym wszelkie działania powinny zmierzać do poprawy sytuacji w rodzinie, tak aby było możliwe pozostanie dziecka w rodzinie naturalnej. Ważne jest, aby w planowanych działaniach rozbudzać motywację do wprowadzania pozytywnych zmian przez zwiększanie aktywności i wewnętrznego potencjału rodziny.

Głównym celem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2026-2028 jest:

Wsparcie rodzin w prawidłowym funkcjonowaniu ze szczególnym uwzględnieniem rodzin przeżywających trudności w realizacji usług opiekuńczo-wychowawczych.

Cel główny będzie realizowany poprzez niżej wymienione cele operacyjne:

1. Wzmocnienie potencjału rodziny poprzez profilaktykę i edukację

Cele szczegółowe:

- Promowanie działań na rzecz rodziny,
- Realizacja zadań ukierunkowanych na aktywne spędzanie czasu przez rodziny oraz rozwój zainteresowań dzieci, młodzieży oraz dorosłych,
- Realizowanie przez placówki oświatowe programów profilaktycznych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży oraz programów edukacyjno-wychowawczych,
- Prowadzenie działań profilaktycznych ukierunkowanych na wzrost świadomości zagrożeń, zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży, propagowanie zdrowego stylu życia;

2. Zabezpieczenie pomocy, zapewnienie usług oraz świadczeń dla rodzin

Cele szczegółowe:

- Wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa socjalnego oraz stabilizacji rodzin,
- Udzielenie pomocy rodzinom wielodzietnym,
- Zapewnienie rodzinom potrzebującym wsparcia pomocy w formie usług społecznych,
- Monitorowanie sytuacji rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi,
- Zapewnienie wsparcia asystenta rodziny,
- Podejmowanie działań w celu pozostawienia dzieci w rodzinie biologicznej oraz przywrócenia dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej rodzicom biologicznym,
- Umożliwienie dzieciom z rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze korzystania z pobytu w placówkach wsparcia dziennego,
- Wspieranie rodzin wychowujących dzieci z niepełnosprawnościami,
- Aktywizacja społeczna i zawodowa rodzin,
- Pomoc rodzinom w rozwiązywaniu problemów związanych z uzależnieniami i/lub dotkniętych przemocą domową;

3. Podniesienie jakości świadczonych usług na rzecz rodziny poprzez wzmocnienie kompetencji zawodowych kadr pracujących z rodzinami

Cel szczegółowy:

- Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się pomocą na rzecz rodzin.

Tabela 15 Cele operacyjne, szczegółowe, działania, wskaźniki, realizatorzy i partnerzy Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2026-2028

1. Wzmocnienie potencjału rodziny poprzez profilaktykę i edukację			
Cel szczegółowy	Działania	Wskaźniki	Realizatorzy/partnerzy
1.Promowanie działań na rzecz rodziny	1.Organizowanie akcji informacyjnych podejmujących zagadnienia współczesnej rodziny	*Liczba akcji informacyjnych i promujących rodzinę	UM, GKRPA, CUS, placówki oświatowe, Miejskie Centrum Kultury, organizacje pozarządowe
	2.Organizowanie różnorodnych form integracji rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem wydarzeń inicjowanych w środowiskach lokalnych	*Liczba zorganizowanych wydarzeń/imprez na rzecz rodziny	
	3.Edukacja wzmacniająca kompetencje opiekuńczo-wychowawcze rodziców	* Liczba podmiotów realizujących zadania edukacyjne, w tym z zakresu edukacji dotyczącej ochrony zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży *Liczba osób korzystających z zajęć profilaktyczno-edukacyjnych dla rodziców *Liczba działań mających na celu wzrost kompetencji rodzicielskich	UM, GKRPA, CUS, PPP, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
2.Realizacja zadań ukierunkowanych na aktywne spędzanie czasu przez rodziny oraz rozwój zainteresowań dzieci, młodzieży, dorosłych	1. Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży	*Liczba dzieci i młodzieży korzystających z zorganizowanych form wypoczynku letniego oraz w okresie ferii zimowych *Liczba świetlic środowiskowych *Liczba dzieci i młodzieży uczęszczających do świetlic środowiskowych	UM, MCK, MCSiR, organizacje pozarządowe

	2.Organizowanie imprez okolicznościowych	*Liczba zorganizowanych imprez	
3.Realizowanie przez placówki oświatowe programów profilaktycznych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży oraz programów edukacyjno - wychowawczych		*Liczba programów edukacyjno-wychowawczych *Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w realizacji programów	Placówki oświatowe
4.Prowadzenie działań profilaktycznych ukierunkowanych na wzrost świadomości zagrożeń, zachowań ryzykowanych dzieci i młodzieży, propagowanie zdrowego stylu życia	1.Przeprowadzanie akcji informacyjnych, dotyczących zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i młodzieży	*Liczba przeprowadzonych akcji informacyjnych w placówkach oświatowych	Komenda Powiatowa Policji w Skarżysku-Kamiennnej
	2.Realizacja programów profilaktycznych, przeciwdziałających zachowaniom ryzykownym wśród dzieci i młodzieży oraz propagujących zdrowy styl życia	*Liczba programów profilaktycznych *Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w realizacji programów	UM,PPP, placówki oświatowe, KPP
2. Zabezpieczenie pomocy, zapewnienie usług oraz świadczeń dla rodzin			
1.Wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa socjalnego oraz stabilizacji rodzin	1.Zapewnienie rodzinom pomocy materialnej i rzeczowej	*Liczba osób/rodzin korzystających z pomocy finansowej na podstawie ustawy o pomocy społecznej	CUS

		<p>*Liczba rodzin korzystających z: - zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami - świadczenia rodzicielskiego - jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka - funduszu alimentacyjnego</p> <p>*Liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego</p> <p>*Liczba rodzin korzystających z bonu energetycznego</p>	
		<p>*Liczba rodzin/dzieci w rodzinach korzystających ze świadczenia wychowawczego 800+</p> <p>*Liczba rodzin/dzieci w rodzinach korzystających z jednorazowego świadczenia „Dobry start”</p>	ZUS
		*Liczba rodzin objętych Programem Operacyjnym Pomoc Żywnościowa (POPŻ)	CUS, Polski Komitet Pomocy Społecznej, Skarżyski Bank Żywności
	2.Zapewnienie dzieciom i młodzieży pomocy w formie posiłków w placówkach oświatowych lub zasiłku celowego na zakup żywności w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu”	<p>*Liczba dzieci objętych dożywianiem w placówkach oświatowych</p> <p>*Liczba rodzin korzystających z zasiłku celowego na zakup żywności</p>	CUS

	3. Wsparcie finansowe i rzeczowe dzieci uczęszczających do placówek oświatowych	<p>*Liczba dzieci, którym przyznano stypendia szkolne</p> <p>*Liczba dzieci, którym przyznano zasiłki szkolne</p> <p>*Koszt udzielonej pomocy</p>	UM
2. Udzielenie pomocy rodzinom wielodzietnym	1. Poprawa jakości życia rodzin	*Liczba rodzin objętych pomocą z tytułu wielodzietności	CUS
	2. Zwiększenie dostępności do różnego typu usług	<p>*Liczba rodzin korzystających z ogólnopolskiej KDR</p> <p>*Liczba rodzin korzystających ze skarżyskiej KDR</p> <p>*Liczba wydanych skarżyskich KDR</p> <p>*Liczba podmiotów oferujących zniżki w związku z posiadaniem Skarżyskiej Karty Dużej Rodziny</p>	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych UM, Miejskie Centrum Kultury w Skarżysku-Kamiennej
3. Zapewnienie rodzinom potrzebującym wsparcia pomocy w formie usług społecznych	1. Zwiększenie dostępności do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego, umożliwiającego korzystanie z różnorodnych form wsparcia: prawnego, psychologicznego, pedagogicznego, logopedycznego	<p>*Liczba osób korzystających z poradnictwa</p> <p>*Liczba udzielonych porad</p> <p>*Liczba podmiotów świadczących specjalistyczne poradnictwo</p>	CUS, PPP, UM, PCPR, organizacje pozarządowe

	2. Włączanie mieszkańców Gminy we wspólne inicjatywy poprzez organizowanie spotkań, warsztatów, debat społecznych, wydarzeń kulturalnych, sportowych, ekologicznych itp.	*Liczba zorganizowanych inicjatyw *Liczba osób objętych wsparciem środowiskowym (OSL)	CUS, MCSiR, MCK, UM, PCPR, organizacje pozarządowe
	3. Organizowanie, monitorowanie oraz koordynowanie usług i działań społecznych, odpowiadających zdiagnozowanym potrzebom mieszkańców Gminy	*Liczba indywidualnych planów usług społecznych (IPUS) *Liczba osób objętych IPUS	CUS
4. Monitorowanie sytuacji rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi	1. Reagowanie na pojawiające się trudności w rodzinie	*Liczba rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi objętych pracą socjalną *Liczba dzieci w rodzinach, w których sytuacja jest monitorowana	CUS
5. Zapewnienie wsparcia asystenta rodziny	1. Rozwinięcie kompetencji opiekuńczych i wychowawczych rodziców przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych 2. Poprawa funkcjonowania rodziny 3. Zwiększenie wiedzy rodziców w zakresie wypełniania prawidłowych ról społecznych 4. Kształtowanie lub wzmocnienie prawidłowych postaw rodzicielskich	*Liczba zatrudnionych asystentów rodziny *Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny *Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta *Liczba rodzin objętych asystenturą na mocy postanowienia Sądu *Liczba rodzin, w których zakończono wsparcie asystenta ze szczególnym wskazaniem na zrealizowanie stawianych w planie celów	CUS

<p>6. Podejmowanie działań w celu pozostawienia dzieci w rodzinie biologicznej oraz przywrócenia dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej rodzicom biologicznym</p>	<p>1. Praca z rodziną biologiczną w celu powrotu dziecka do domu rodzinnego</p>	<p>*Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej: - rodzinnej - instytucjonalnej</p> <p>*Liczba rodziców biologicznych objętych wsparciem asystenta rodziny, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej</p> <p>*Liczba dzieci, które powróciły do domu rodzinnego</p> <p>*Kwota poniesionych wydatków przez gminę z tytułu umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej</p>	<p>CUS, PCPR</p>
<p>7. Umożliwienie dzieciom z rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze korzystania z pobytu w placówkach wsparcia dziennego</p>	<p>1. Zapewnienie odpowiednich warunków do rozwoju intelektualnego i emocjonalnego</p> <p>2. Pomoc w odrabianiu lekcji</p> <p>3. Realizacja programów socjoterapeutycznych i profilaktycznych</p>	<p>*Liczba placówek wsparcia dziennego</p> <p>*Liczba dzieci przebywających w placówkach wsparcia dziennego</p> <p>*Liczba realizowanych programów</p>	<p>UM, organizacje pozarządowe</p>

8. Wsparcie rodzin wychowujących dzieci z niepełnosprawnościami	1. Poprawa sytuacji rodzin wychowujących dzieci z niepełnosprawnością	<p>*Liczba rodzin korzystających z jednorazowego świadczenia „Za Życiem” w wysokości 4000,00 zł</p> <p>*Liczba osób, na które jest pobierany zasiłek pielęgnacyjny dla dziecka poniżej 16 roku życia</p> <p>*Liczba osób, którym przyznano świadczenie pielęgnacyjne z tytułu opieki na dzieckiem niepełnosprawnym</p> <p>*Liczba rodzin, którym przyznano wsparcie w ramach opieki wychowawczej na dziecko z niepełnosprawnością w ramach Funduszu Solidarnościowego</p> <p>*Liczba rodzin z dzieckiem, którym przyznano wsparcie w postaci asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej w ramach Funduszu Solidarnościowego</p> <p>*Liczba wydanych orzeczeń o kształceniu specjalnym</p> <p>*Liczba wydanych opinii o wczesnym wspomaganie rozwoju dziecka</p>	CUS, PPP
	2. Wyrównywanie szans edukacyjnych i wspieranie rozwoju edukacyjnego uczniów z niepełnosprawnościami	*Liczba dzieci objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	

		*Liczba dzieci, która skorzystała z dotacji do zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych i ćwiczeniowych *Koszt udzielonej pomocy	UM
9. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych	1. Pomoc osobom bezrobotnym w powrocie na rynek pracy, kształtowanie właściwych postaw pracowniczych.	*Liczba osób bezrobotnych skierowanych na aktywizację zawodową	CUS - KIS
	2. Poprawa sytuacji materialnej rodziny	*Liczba osób realizujących Indywidualny Program Zatrudnienia Socjalnego	CIS
10. Pomoc rodzinom w rozwiązywaniu problemów związanych z uzależnieniami i/lub dotkniętym przemocą domową	1. Świadczenie specjalistycznej pomocy rodzinom dotkniętym uzależnieniami	*Liczba złożonych wniosków do Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych *Liczba rodzin z problemem uzależnienia, którym udzielono pomocy *Liczba osób korzystających ze wsparcia terapeuty uzależnień	Wszyscy realizatorzy Programu
	2. Pomoc rodzinom dotkniętym przemocą domową	*Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” *Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego *Liczba powołanych grup roboczych, w tym liczba posiedzeń grup roboczych, dotyczących realizacji działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie z dziećmi	CUS

		*Liczba rodzin objętych wsparciem w związku z realizacją procedury „Niebieskie Karty”	
3. Podniesienie jakości świadczonych usług na rzecz rodziny poprzez wzmocnienie kompetencji zawodowych kadr pracujących z rodzinami			
1.Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się pomocą na rzecz rodzin	1.Zapewnienie dostępu do różnych form doskonalenia zawodowego	*Liczba szkoleń/warsztatów adresowanych do pracowników zajmujących się pomocą rodzinie *Liczba uczestników	Wszyscy realizatorzy Programu

Adresaci i realizatorzy Programu

Program Wspierania Rodziny w Gminie Skarżysko-Kamienna na lata 2026-2028 skierowany jest do rodzin mieszkających na terenie Gminy Skarżysko-Kamienna. Do realizacji celów Programu przyjęto definicję rodziny, która została wskazana w art. 6 pkt 14 ustawy o pomocy społecznej, określającą rodzinę jako „osoby spokrewnione lub niespokrewnione” pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące”. Należy podkreślić, iż takie rozumienie pojęcia „rodzina” nie wymaga występowania instytucjonalnej formy małżeństwa, czy więzi pokrewieństwa. Zatem „rodziną” nazwane są wszystkie osoby wykazujące znamiona pozostawania we wspólnym gospodarstwie domowym.

Adresatami Programu są rodziny ze szczególnym uwzględnieniem rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodziny z różnego rodzaju dysfunkcjami, w tym rodziny niepełne, dotknięte problemem przemocy domowej, rodziny z uzależnieniami oraz rodziny borykające się z problemami niepełnosprawności.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Skarżysku-Kamiennej będzie realizowany w latach 2026-2028, koordynowany przez Centrum Usług Społecznych w Skarżysku-Kamiennej we współpracy z samorządem lokalnym, instytucjami i organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, których działania koncentrują się w obszarze wspierania rodziny, m.in.:

1. Urzędem Miasta w Skarżysku-Kamiennej, ul. Sikorskiego 18;
2. Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Skarżysku-Kamiennej, ul. Plac Floriański 1;
3. Miejskim Centrum Sportu i Rekreacji w Skarżysku-Kamiennej, ul. Sienkiewicza 34;
4. Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Skarżysku-Kamiennej, ul. Plac Floriański 1;
5. Komendą Powiatową Policji w Skarżysku-Kamiennej, ul. Szydłowiecka 22;
6. Miejskim Centrum Kultury w Skarżysku-Kamiennej, ul. Słowackiego 25.

Spodziewane rezultaty wynikające z realizacji Programu

Spodziewanymi rezultatami realizacji Programu Wspierania Rodziny w Gminie Skarżysko-Kamienna w latach 2026-2028 są:

- Stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodzin,

- Podniesienie świadomości społeczności lokalnej w zakresie dostępnych form wsparcia dla rodzin przeżywających trudności lub nimi zagrożonych,
- Poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych i przywrócenie im zdolności do prawidłowego wypełniania obowiązków rodzicielskich,
- Ograniczenie występowania zjawiska wykluczenia społecznego rodzin z różnego rodzaju dysfunkcjami, w tym rodzin z problemem przemocy, rodzin z uzależnieniami,
- Współpraca z instytucjami i zaangażowanie rodziców w celu powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej,
- Rozwijanie współpracy instytucji, podmiotów i organizacji pozarządowych w realizacji działań na rzecz wspierania dziecka i rodziny,
- Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego rodzin borykających się z problemem niepełnosprawności oraz poprawa sytuacji zarówno pod względem społecznym jak i zdrowotnym.

Źródła finansowania

Zakres realizacji działań założonych w Programie niewynikających bezpośrednio z przepisów ustawy, uzależniony będzie zarówno od wielkości posiadanych środków finansowych przez Gminę Skarżysko-Kamienna jak również środków pochodzących od organizacji pozarządowych i innych podmiotów zaangażowanych w działania na rzecz wspierania rodziny i rozwoju systemu pieczy zastępczej.

Proces ewaluacji wskazuje na kierunki ewentualnych zmian w zapisach Programu, co pozwoli na kontrolę efektywności i poprawności przyjętych założeń. Zadania zawarte w Gminnym Programie Wspierania Rodziny na lata 2026–2028 będą finansowane z następujących źródeł:

- środki z budżetu Gminy Skarżysko-Kamienna
- środki z budżetu państwa,
- środki własne podmiotów zaangażowanych w realizację Programu,
- środki pozyskane z funduszy europejskich,
- sponsorzy,
- inne.

Sprawozdawczość z realizacji Programu

Centrum Usług Społecznych w Skarżysku-Kamiennej będzie jednostką odpowiedzialną za sprawozdawczość z realizacji poszczególnych zadań Programu.

Zgodnie z zapisami art. 179 ust 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w terminie do dnia 31 marca każdego roku Centrum Usług Społecznych w Skarżysku-Kamiennej będzie składać Radzie Miasta Skarżyska-Kamiennej roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny. Coroczne sprawozdania z realizacji zadań będą stanowić narzędzie monitorowania wykonywania założeń Programowych.

Rada Miasta biorąc pod uwagę potrzeby, o których mowa w ust. 1, uchwała gminne programy wspierania rodziny.

Poziom realizacji zadań oparty będzie na informacjach oraz danych liczbowych przekazanych przez właściwe instytucje oraz inne podmioty zaangażowane w działania obejmujące wspieranie rodziny. Pozyskane dane będą wskazywać na stopień, w jakim efekt został osiągnięty. Ewaluacja Programu posłuży sprawdzeniu, czy w wyniku podejmowanych działań w ramach wdrażania Programu uzyskano przewidywane rezultaty oraz czy rezultaty przełożyły się na osiągnięcie założonych celów Programu.

Podsumowanie

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Skarżysko-Kamienna na lata 2026-2028 jest zgodny z kierunkiem i działaniami określonymi w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Skarżysko-Kamienna na lata 2022-2027.

Program adresowany jest przede wszystkim do rodzin z dziećmi, które borykają się z trudnościami, szczególnie w zakresie opieki, wychowania i prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie. Wprowadzenie świadczenia wychowawczego niewątpliwie poprawiło sytuację ekonomiczną wielu rodzin. W efekcie zmniejszyła się liczba rodzin z dziećmi, korzystających ze wsparcia finansowego Centrum z powodu ubóstwa. Jednocześnie wzrosło zapotrzebowanie na wyspecjalizowane formy pomocy, takie jak różnego rodzaju terapie, mediacje, czy poradnictwo specjalistyczne.

Miasto Skarżysko-Kamienna stale rozwija ofertę skierowaną do mieszkańców, w tym do rodzin z dziećmi. W ramach działań na rzecz rodzin zwiększany jest dostęp do tanich lub bezpłatnych usług, a także rozszerzana jest oferta rekreacyjna, turystyczna i kulturalna. Szczególną uwagę zwraca się na dzieci i młodzież, zwłaszcza w okresach wakacyjnych i zimowych przerw w nauce, oferując różnorodne formy aktywności. W mieście działają kluby sportowe, które promują kulturę fizyczną i aktywny tryb życia.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Skarżysku-Kamiennej na lata 2026-2028 zakłada tworzenie optymalnych warunków poprawy jakości życia dzieci i ich rodzin. Jego zadaniem jest wspieranie rodzin w trudnej sytuacji, pomagając im wyjść z kryzysu i funkcjonować samodzielnie. Duże znaczenie ma wykorzystywanie wewnętrznego potencjału rodzin, motywowanie ich do aktywności oraz rozwijanie umiejętności umożliwiających prawidłowe funkcjonowanie, szczególnie w zakresie opieki i wychowania.

Wsparcie instytucji oraz organizacji pozarządowych odgrywa kluczową rolę, ponieważ rodziny w kryzysie często nie są w stanie samodzielnie poradzić sobie z trudnościami. Program kładzie nacisk na doskonalenie współpracy międzyinstytucjonalnej, co pozwala na bardziej skuteczne działania na rzecz poprawy prawidłowego funkcjonowania rodzin w społeczeństwie.

Na podstawie doświadczeń z realizacji Programu w ubiegłych latach rekomenduje się:

- poszerzenie oferty bezpłatnego poradnictwa, wsparcia specjalistycznego oraz wsparcia dla rodzin borykających się z problemem niepełnosprawności,
- rozwój wyspecjalizowanych usług, tak jak psychoterapia, mediacje,
- zachęcanie rodzin oraz dzieci i młodzieży do aktywnego spędzania czasu wolnego,
- wyrównywanie szans najuboższych rodzin wychowujących dzieci,
- wzmacnianie działań profilaktycznych w zakresie uzależnień i przemocy.

Zasygnalizowany obraz kondycji rodzin w Gminie Skarżysko-Kamienna, stwarza konieczność ciągłego dostosowywania systemu wsparcia i reagowania na pojawiające się potrzeby i problemy. Poprzez wprowadzenie nowych usług społecznych będących odpowiedzią na potrzeby skarżyskich mieszkańców realizowanych od 01.07.2025 roku przez Centrum Usług Społecznych w Skarżysku-Kamiennej, a jednocześnie w oparciu o istniejące zasoby, zwiększą się możliwości skutecznej pracy z rodziną, w tym z rodziną przeżywającą trudności opiekuńczo-wychowawcze. Podejmowane działania wspierające rodziny stworzą warunki do prawidłowego wypełniania przez nie funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz wzmocnią więzi rodzinne.

Spis tabel

Tabela 1 Liczba mieszkańców Skarżyska-Kamiennej w latach 2022-2024 według grup wiekowych i płci	5
Tabela 2 Liczba dzieci i młodzieży zamieszkującej w Gminie Skarżysko-Kamienna w latach 2022-2024.....	5
Tabela 3 Liczba urodzeń i liczba zgonów w Skarżysku-Kamiennej w latach 2022-2024	6
Tabela 4 Liczba zawartych małżeństw i liczba rozwodów w Skarżysku-Kamiennej w latach 2022-2024.....	6
Tabela 5 Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Skarżysku-Kamiennej oraz liczba bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym	7
Tabela 6 Liczba beneficjentów pomocy społecznej w Skarżysku-Kamiennej.....	7
Tabela 7 Powody udzielania pomocy społecznej w Gminie Skarżysko-Kamienna.....	8
Tabela 8 Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	9
Tabela 9 Przesłanki zakończenia pracy asystenta z rodziną.....	10
Tabela 10 Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	11
Tabela 11 Główne powody umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej	11
Tabela 12 Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej	13
Tabela 13 Skala zjawiska przemocy domowej w Gminie Skarżysko-Kamienna.....	14
Tabela 14 Analiza SWOT	23
Tabela 15 Cele operacyjne, szczegółowe, działania, wskaźniki, realizatorzy i partnerzy Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2026-2028.....	27